

Novela standard veřejných knihovnických a informačních služeb

Seminář pro starosty Olomouckého
kraje – Aktuální otázky rozvoje
knihoven

Olomouc 14. listopadu 2012

K čemu jsou a jaké mají cíle standardy veřejných knihovnických služeb?

- definovat, co je to „**dobrá knihovna**“
- charakterizovat podmínky činnosti knihovny, které jsou předpokladem pro dobré služby
- zlepšit dostupnost a kvalitu služeb knihoven
- motivovat knihovny a jejich provozovatele ke zlepšení služeb knihovny

Seznámení s novými knihovnickými standardy

- v listopadu vydalo Ministerstvo kultury Metodický pokyn k vymezení standardu VKIS poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území ČR
- pokyn má úlohu doporučující
- Metodický pokyn vychází z obecných principů Manifestu IFLA/UNESCO o veřejných knihovnách z roku 1994 a návazné směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven z roku 2010
- Inspirace standardy pro veřejné knihovny v SRN a Velké Británii

Poslání veřejné knihovny

- Veřejná knihovna je místní branou do světa vědomostí a základním předpokladem celoživotního vzdělávání, nezávislého rozhodování a kulturního rozvoje jednotlivců i společenských skupin.

(Manifest IFLA/UNESCO o veřejných knihovnách)

Jádrem služeb veřejné knihovny by měly být následující klíčové činnosti

- vytváření a posilování čtenářských návyků od raného dětství
- podpora samostatného sebevzdělávání i všech stupňů školského vzdělávání
- poskytování příležitosti pro osobní tvůrčí rozvoj, povzbuzování imaginace a kreativity dětí a mládeže
- podpora přístupu ke kulturnímu dědictví
- podpora tradice lidové slovesnosti
- zpřístupňování všech druhů obecních informací
- podpora rozvoje informační a počítačové gramotnosti ...

Co jsme dříve sledovali?

- provozní doba knihovny pro veřejnost
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu
- studijní místa a prostory pro uživatele

Co standardy sledují?

- provozní doba knihovny pro veřejnost
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- umístění knihovny v obci
- plocha knihovny určená pro uživatele
- studijní místa pro uživatele knihovny
- přístup k internetu a informačním technologiím
- webová prezentace knihovny
- elektronický katalog knihovny na internetu
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání
- měření spokojenosti uživatelů knihovny

Provozní doba knihovny pro veřejnost

- Optimální přístup ke knihovnickým službám vyžaduje, aby knihovna byla otevřena v době maximálně vyhovuje těm, kteří žijí, pracují a studují v místě jejího působení.

Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven

Provozní doba knihovny pro veřejnost

Počet obyvatel	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 09
do 500	5 - 10	3
501 - 1 000	5 - 15	4
1 001 - 3 000	15 - 23	11
3 001 - 5 000	23 - 28	23
5 001 - 10 000	28 - 40	28
10 001 - 20 000	40 - 45	35
20 001 - 40 000	45 - 50	42
40 001	50 a více	48

Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů

- výdaje na nákup knihovního fondu a dalších informačních zdrojů, tj. částka v Kč na 1 obyvatele obce vydaná na nákup za jeden kalendářní rok

	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 09
Částka v Kč/ 1 obyvateľ	30 – 45	26

Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů

- 10% roční obnovy knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky
- knihovní fond vyžaduje soustavnou obměnu, aby si zachoval svůj společenský význam a přiměřenou aktuálnost

Umístění knihovny v obci

- Knihovnické služby mají být poskytovány v místě, které je maximálně využíváno a výhodné pro obyvatele obce.
- Doporučuje se umístění knihovny v centru obce nebo v blízkosti centra.
- Docházková vzdálenost nemá přesáhnout 15 minut pěší chůze nebo jízdy dopravním prostředkem.
- Pokud docházková vzdálenost přesáhne uvedený indikátor, je vhodné zajistit dostupnost služeb zřízením pobočky

Plocha knihovny určená pro uživatele

- Knihovna má k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel
- V obci do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v přiměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny
- Plocha určená uživatelům zahrnuje celkovou užitnou plochu knihovny určenou návštěvníkům

Studijní místa pro uživatele knihovny

Počet obyvatel	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 09
do 500	4 - 5	5
501 - 1 000	6 - 8	6
1 001 - 3 000	9 - 10	9
3 001 - 5 000	10 - 18	14
5 001 - 10 000	20 - 28	22
10 001 - 20 000	28 - 70	34
20 001 - 40 000	70 - 120	76
40 001	120 a více	198

Přístup k internetu a informačním technologiím

Počet obyvatel	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 09
do 500	1 - 2	1
501 - 1 000	2	1
1 001 - 3 000	2 - 3	2
3 001 - 5 000	3 - 5	3
5 001 - 10 000	5 - 10	5
10 001 - 20 000	10 - 15	8
20 001 - 40 000	15 - 20	19
40 001	20 a více	36

Webová prezentace knihovny

- Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem je zajištěna prostřednictvím webové prezentace knihovny.
- Webová prezentace má vlastní doménu nebo využívá domény svého provozovatele.
- Webová prezentace je zpracována v souladu s pravidly tvorby přístupného webu.

Webová stránka knihovny musí zahrnovat alespoň tyto údaje

- název a sídlo knihovny, kontaktní údaje, název zřizovatele (provozovatele)
- stručnou charakteristiku knihovny, vyčet oddělení (existují-li)
- provozní dobu
- knihovní řád
- přehled nabízených služeb
- poplatky
- odkaz na Souborný katalog ČR a další spolupracující knihovny

Elektronický katalog knihovny (OPAC) na internetu

- Knihovny působící v obcích s **počtem obyvatel vyšším než 500** nabízí elektronický katalog knihovny, který může veřejnost využívat prostřednictvím dálkového přístupu.

Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání

- Předpokladem zabezpečení dostatečné úrovně služeb je knihovnickova odborná kvalifikace a jeho další vzdělávání.
(Manifest IFLA/UNESCO)
- Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno minimálně **48 pracovních hodin**
- Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menší než 10 hodin týdně absolvují odborné vzdělání ročně v rozsahu nejméně **8 pracovních hodin**

Měření spokojenosti uživatelů knihovny

- Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku.
- Hodnocení knihovnických služeb se provádí u uživatelů nad 15 let a u uživatelů do 15 let.
- Cílem je poskytnout spolehlivé údaje o tom, jak uživatelé posuzují knihovnické služby.

Děkuji za pozornost

Mgr. Olga Chmelíčková

Oddělení regionálních služeb knihovnám Olomouckého kraje

Vědecká knihovna v Olomouci

olga.chmelickova@vkol.cz

585 222 375